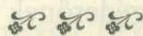

jóformán el sem tudják azt képzelni, hogy a fiu más pályára menjen“.

Ha erdőgazdasági iskoláink lesznek s azok tanulói képességükkel egyező olyan állásba juthatnak, mely igényeiket kielégítve megfelelő munkakört biztosít, akkor szívesen fogják gyermekeiket is arra a pályára adni, melynek szolgálatában hivatásszerűen és megnyugvással tölthették életüket. Ma ez nincs úgy! De nincs okom, hogy a jövőben kételkedjem. Meg lesz tehát a törzs s amint a külföldön, úgy nálunk is ilyen szolgálatra ebből fog kikerülni a legjobb anyag.

Befejezésül szívesen emelem ki, hogy igaz örömmel szolgált Roth kartársam tárgyilagos polemiáját olvashatnom, mely módot nyújtott nekem a hasonló értelmű válaszra. Óhajtanám, hogy ilyen értelemben gyakorlati erdőgazdák, úgy mint az oktatással foglalkozók minél többen szóljanak a fontos kérdéshez.

Az erdészeti szakoktatás kérdéséhez.*)

Irta: *Gálffy István* primási urad. főerdész.

A gazdasági fejlődés korszakát éljük. Mind inkább előtérbe jutnak azon kérdések, a melyek az agriculturának fejlesztését tárgyalják. Nemzetgazdászaink egyetértenek abban, hogy a fejlődés azon foka, a melyben gazdaságunk halad, nem elég arra, hogy a nyugat fejlődésével lépést tudjunk tartani. Magyarország agriculturáját gyorsabb tempóban kell fejlesztenünk és természeti erőinek nagy

*) E számunkat teljesen az erdészeti alsó szakoktatás kérdésének szenteljük s az ügy kellő megvilágítása végett a hozzánk beérkezett összes véleménynyilvánításokat, melyek sok tekintetben ellentétes álláspontokat juttatnak kifejezésre, minden változtatás nélkül közre adjuk.

Szerk.

méreteit jobban kihasználnunk. Kétségkívül áll az, hogy ha a mező- és erdőgazdaság terén megtennők mindazt, a mi szükséges, vagy csak a mi lehetséges, Magyarország a leggazdagabb országok közt foglalna helyet. Ettől azonban még távol vagyunk; a külterjesség és hagyomány uralkodik egész termelésünkön. A gazdasági termelés a fő ága az agriculturának, de az erdőszet is méltán sorakozik melléje. Országos érdek az erdőszet kifejtése és gazdasági és nemzeti érdekeinkkel összhangba való hozása. Ezen kérdés fejtegetésénél azután nem zárkozhatunk el az erdőszeti szakképzés kérdése elől sem.

E lapok hasábjain már több közlemény jelent meg e kérdéstről, a mely azt mutatja, hogy a szakkörök is szükségesnek tartják a szakképzés reformját. A legújabb időben igen sok jel arra mutat, hogy ezen kérdés minél előbb napirendre kerül. Zemplén vármegye gazdasági egyesületének átiratára az ország több vármegyéje irt fel a kormányhoz erdőszeti középiskolák felállítása tárgyában. Ezen feliratok közül Hont vármegye felirata ismeretes előttem, a mely több figyelemreméltó dolgot tartalmaz.

A szakképzésről az erdőszeti lapokban eddig megjelent és a kérdést nagy készütséggel és alaposággal tárgyaló cikkek azt leginkább az állam erdőszet szempontjából világítják meg. Nem tartom tehát fölöslegesnek, hogy az más oldalról is tárgyalassék.

Azt hiszem, egyedül áll azon nézet, hogy az erdőszeti szakképzés nálunk nem sok kívánni valót hagy maga után, sőt miután egyetlen intézetünk az akadémiából fejlesztett főiskola, az talán a mai körülményekhez viszonyítva túl magas színvonalon áll. A múlt évben életbe lépett főiskolai szabályzattal megszerzett oklevél egyike a legnehezebben elérhető pályává avatta az erdőszeti pályát. Kérdés most

már az, hogy a 25 éves fiatal ember, a ki tömérdek anyagi áldozat és szellemi munka árán megszerezte oklevelét, megtalálja-e minden körülmények közt azt az existenciát, a mely képzettségénél fogva őt jogosan megilleti. Alkalmazást okvetlenül fog találni, mert az erdőtörvény kötelezi a legtöbb erdőbirtokost okleveles erdőtiszt tartására, de sajnos ezen állások egy jelentékeny része korántsem nyújt oly megélhetést, mint a milyent hasonló képzettség mellett bármely más pályán elérni lehet. Az állami erdőtisztek is azon panaszkodnak, hogy oklevelük értékének teljes elismerését még most sem tudják elérni, javadalmazásuk tekintetében pedig nincs meg a paritás más szakbeli alkalmazottakkal szemben. Azonban nekik legalább megvannak előléptetési szabályzatuk és nyugdíjjogosultságuk, de kivéve egypár nagyobb uradalmat, a jelentékeny számu magán szolgálatban levő erdőtiszt többnyire minden nyugdíjjogosultság nélkül ki van szolgáltatva kenyéradója önkényének. Az erdőtörvény kötelezte ugyan az erdőbirtokosokat okleveles erdőtisztek alkalmazására, de megfeledezett az alkalmazott erdőtisztek existenciájának biztosításáról. Ennek azután az lőn az eredménye, hogy igen sok kisebb erdőbirtokos egyáltalában nem kap erdőtisztet, és erre vezethető vissza azon kivánság, mely most már konkrét alakot öltve, erdészeti középiskolák felállítását követeli. Ezen óhaj mellett is, ellene is igen sok adatot lehet felhozni. Roth adjunktus ur aggodalmát, hogy ily középiskola felállítása a szak tekintélyét sülyesztené, nem osztom egészen. Hisz majdnem minden szakon van a szakképzésnek magasabb és alacsonyabb foka a nélkül, hogy ez által a szak tekintélye csorbát szenvedne. Ott van a műegyetem mellett felsőbb ipariskola, a gazdasági akadémia mellett a gazd. tanintézet, a katonai akadémia mellett a hadapródiskola,

sőt mondhatom, majdnem minden szaknál megvan a szakképzetésnek alacsonyabb és magasabb foka, bizonyára azért, hogy a kisebb igényeket is ki lehessen elégíteni.

Ilyenmü szükséglet az erdészetről is fennforog. Igen sok erdőbirtokosunk van, aki erdejének csekélyebb kiterjedésénél vagy korlátolt jövedelmezőségénél fogva, erdészeti oklevéllel bíró szakember legszerényebb követeléseit sem képes megadni, de erdőtiszt alkalmazására szüksége van, vagy pedig arra köteleztetik. Többet árt nézetem szerint a szak tekintélyének az, ha ily kisebb állásra és az azzal járó, sokszor diplomás emberhez nem méltó feladatokra okleveles erdőtiszt vállalkozik, mint ha azt középiskolás tölti be. Föltétlenül szükséges tehát, hogy szakiskolák állíttassanak fel, a melyek ily kisebb erdőbirtokok önálló kezelésére is megfelelő szakerőket képezzenek. De más nyomós okok is szólnak ily iskola felállítása mellett. Az idegenek nagymérvü birtokvásárlásai és az idegen birtokosoknak azon törekvései, hogy birtokukon idegen szakerőket alkalmazzanak, előbb-utóbb kényszeríteni fogja az államot arra, hogy az erdőtörvény megszorító intézkedéseit kiterjessze.

Miután erdőségeink tulnyomó részben nemzetiségek által lakta vidéken fekszik, nemzeti fejlődésünk szempontjából nem közömbös az, hogy kik kezelik az erdőbirtokokat. Ha tekintetbe vesszük, hogy a papon és tanítón kívül az erdész az, aki a néppel legtöbbször és legközvetlenebbül érintkezik és állásánál fogva előtte tekintélylyel bír, a közérdek szempontjából is fontos, hogy ki foglalja el ezen állásokat, azért arra kell törekednünk, hogy mindegyik ily állás a hazafias szellem, a nemzeti eszme melegágya legyen. Az erdőtörvény revíziója alkalmával minden esetre fel fog merülni és valószínű, hogy teljesebbé megy azon kívánság, hogy a 17. §. az összes erdőbirtokokra kiterjesztessék.

(? Szerk.) Eléggé sokszor megvitatott tény az, hogy az ország erdőségeinek jelenlegi állapotukban való fenntartása oly közérdek, amelyért a magán érdeknek áldozatot kell hozni. Igaz ugyan, hogy ezen rendszabály már a magán tulajdon feletti korlátlan rendelkezési jogba ütközik, de ezen már túl vagyunk, hisz az idegenek birtokvásárlásának szabályozását célzó törvénynek meghozatala is csak rövid idő kérdése. Ha azonban kötelezővé tesszük a rendszeres erdőgazdálkodást, akkor magától értetődik, hogy az erdőbirtokosok arra is köteleztessenek, hogy csak magyar honos, magyar szakképzettségű szakerőket alkalmazhassanak erdőkezelésüknél. Szükséges tehát, hogy gondoskodva legyen arról, hogy annak idején megfelelő képzettségű és számú szakember álljon rendelkezésre. Mai szakoktatási rendszerünk mellett azonban ez lehetetlen, mert igen számos oly állás van, a melyre főiskolát végzett okleveles erdőtiszt nem vállalkozhatik, erdőőri szakiskoláink pedig messze vannak attól, hogy ezen állásokra alkalmas embereket képezzenek. Mint fentebb is hangoztattam, föltétlen szükségesnek tartom a jelenlegi szakiskoláknál magasabb színvonalu tanintézetek felállítását, de ezen intézeteket én sem óhajtanám oly magas nivóra emelni, hogy azoknak végzett növendékei a főiskolásokkal versenyezhesse. Ezen versenyzést más uton is meg lehetne akadályozni. Ha a rendszeres erdőgazdálkodás az összes magánbirtokokra is kiterjesztetnék, amit nem csak keresztülvihetőnek, hanem szükségesnek és elodázhatatlannak tartok, akkor az erdőrendészeti hatóságok hatáskörébe tartozna meghatározni az egyes erdőbirtokokon az alkalmazottak számát és azok kvalifikációját, éppugy, mint az az erdőtörvény életbeléptetésekor a 17. §. alá sorozott erdőbirtoknál történt.

A mi ezen szakiskoláknak szervezetét illeti, én is leg-

czélszerűbbnek tartanám, hogy azok a jelenlegi erdőőri szakiskolákból fejlesztessenek oly alapon, mint azt Roth adjunktus ur igen helyesen kifejtette, azzal a különbséggel, hogy én az előképzettséget 4 középiskolai osztály elvégzésében állapítanám meg. Ezt már azért is szükségesnek tartanám, mert a legkisebb kézmű-iparosnak is szüksége van arra, hogy legalább annyi általános műveltséghez jusson, mint a mennyit a középiskola alsó osztályai nyújtanak. Hisz ma már minden vagyonsabb földmives is iskoláztatja fiát, mert tudja, hogy ha az visszatér is az eke szarvához, az élet küzdelmeiben nagy segítségére lesz, ha értelmi nivója a falusi iskola határán túl emelkedik. De különben mit művelne az ifju, ha a falusi iskolát elvégezte, addig az ideig, a meddig koránál fogva a szakiskolába beléphet? Roth ur őt a gyakorlati kiképzés terére utalja. Ezt én abban a korban még lehetetlennek tartom. Az erdei szolgálat, még ha legméréskeltebb is, már megfelelő testi erőt és némi szellemi fejlettséget igényel. A 12—14 éves gyermek még egyáltalában nem való az erdőbe (ha csak nincs dajka mellette). Ha azonban négy iskoláját elvégezte és a Roth ur által követelt két évi előgyakorlatot megszerezte, az iskolák oly egyöntetű, mind fizikai, mind pedig szellemi tekintetben megfelelő anyagot kapnak, a melylyel a kívánt siker el nem maradhat.

Ez által azután még az is eléretik, hogy a tanítás folytonossága nem szakítatik meg, a szakiskola pedig nem kénytelen általános tárgyakkal bibelődni és a két évi tanulmányi időt egészen szaktárgyak tanítására fordíthatja. Így sem tartanám soknak a két évet, mert az erdészeti szaktárgyakon és gyakorlati tanításon kívül jelentékeny időt szánnék a vadászat mesterségének tanítására is. Ez az, amiben leggyengébbek vagyunk. Általános a panasz, hogy erdészeti személyzetünk a vadászati ismeretek terén járatlan

és tudatlan. Pedig kétségtelen, hogy a vadászat erdőgazdaságunkban mind nagyobb jelentőségre tesz szert, hivatásos és szakképzett vadászokra mindinkább nagyobb számban lesz szükségünk. Az erdőtisztek legnagyobb részének is szüksége van ugyan vadászati ismeretekre, de a vadászattal, vadápolással való foglalkozásnál az alsóbbrendű erdészeti személyzetnek jut a fontosabb szerep. Igazat adok Roth urnak abban, hogy a vadászat mesteriségét csak hosszas gyakorlattal lehet elsajátítani, de ami a vadászatnak szakkezelői teendőit illeti, annak elsajátításához nem csekély szellemi képesség és elméleti képzettség is szükséges. Az iskolába való felvétel legalsó korhatárát én is 16 évvel, a felsőbb korhatárt azonban 18 évvel állapítanám meg. Idősebbeknek felvételét pedig külön feltételekhez kötném. Ily alakban volna felállítandó azon szakiskola, amelyet hézagpótlónak tartok. Ezzel ezután véleményem szerint meg volna oldva az alsóbbrendű erdészsképzés kérdése is.

Én is kötelezővé óhajtanám tenni az erdőőri szolgálatnál a szakiskolai képzettséget, de véleményem az, hogy ellentétben Roth ur javaslatával, éppen ez esetben kellene elválasztani a nyers erdővédelmi szolgálatot a szakiskolát végzett altiszti műszaki személyzet teendőitől. Az erdővédelemre nem való iskolázott ember, oda viharedzett, a testi és szellemi igények legkisebb fokával beérő, egyszerű falusi emberek kellene, akiknek minden bokor szállást nyújt és a tarisznyában hozott ételmen napokig elvannak. A védkerületes erdőőrt azonban ezek fölé helyezném és önálló nagyobb hatáskörrel látnám el. A jelenlegi védkerületeket redukálnám, a szakképzett erdőőrök létszámát kevesbíténém és az ez által megtakarított fizetéstöbblet arányában a már fentebb említett nyers erőket alkalmaznám.

Ezen intézkedésekkel vissza lenne állítva a régi „Revierföresterek“ már-már kipusztuló gárdája, akiket bizony be kell vallanunk, hogy a mai rendszer mellett is nehezen nélkülözünk. Hogy mennyire megfelelő volt a „Revier-Föresterek“ intézménye, azt azzal is igazolhatom, hogy még ma is a belterjesebben kezelt uradalmak majdnem kivétel nélkül ezen rendszert tartották meg. Ezen uradalmakban az okleveles erdőtisztok főnöksége alatt ott találjuk a vidéki és körerdeszeket, akik ismét az erdőkerülőknek előjáróik. Ezen rendszer már csak azért is jó, mert mellette a munkafelosztás jobban keresztülvihető, az erdőtiszt megszabadul sok oly munkától, amelyet a mai rendszerünk mellett erdőőrre nem bízhatna, azáltal pedig, hogy a kezelő és védő személyzet között még egy közbenső fokozat van, a felügyelet és az ellenőrzés megkétszereződik, a kezelés pedig egyszerűbbé válik. Olyan az erdőtisztnek a „Revier-Förster“, mint kapitánynak az őrmester. Manipuláns, szolgálatvezető, egyszóval a jobb keze. Meglenne akadva az a szegény kapitány, aki kénytelen volna az őrmestert nélkülözni és direct a káplárokkal kellene neki rendelkeznie. Pedig így vagyunk jelenleg mi az erdészethnél, mert a mi szakiskolás és nem szakiskolás erdővédeink legjobb esetében is csak káplárok, mi pedig kénytelen, kelletlen, a kapitány ur dolga mellett az őrmesteri teendőket is végezzük. A szakiskoláknak a fentebbi alapon való újjászervezése esetén az „erdőőr“ czímet is lehetőleg kiküszöbölném. Ez a cím harmincz év óta sem tudott még a közfelfogásba átmenni. A magyar az „őr“ kifejezést egyáltalában nem szereti, mert pl. az éjjeli és vasuti őrből baktert csinál, a pénzügyőrt fináncznak mondja stb. Az erdőőr kifejezést sem igen hallani sem ur, sem paraszt szájából, mert ha az erdőőr jobb kabátot visel, erdész ur lesz belőle, különben

pedig erdőkerülő, erdőpásztor, erdőcsősz a neve. Az erdőőri szakiskoláknak címét is „erdészeti szakiskolára“ vélném változtatni, az onnan kikerülők pedig erdész-segédék, alerdészek, erdészek és ha önálló nagyobb erdő-gondnokságot vezetnek, főerdészek lennének. Az erdész fogalmával különben is sokkal jobban összeegyeztethető az a foglalkozás, amelyet a majdani szakiskolát végzettek töltenek be, mint a főiskolások magas képzettségének megfelelő állások. De egyébként azt hiszem, az utóbbiaknak címzése ugyanis változást fog szenvedni, mert mint tudom, a „Magyar Mérnök- és Építész-Egylet“ által a műszaki képzettséggel bírók jogviszonyainak szabályozásáról kidolgozott törvénytervezet határozmányaiában meg van oldva az erdészeti oklevéllel bírók czimkérdése is.

A nyers erdővédelemre alkalmazott erdőszolgák minősítésére én sem tartanám helyesnek a Kaan barátom által javasolt négyhónapos tanfolyamot. A jelenleg rendszeresített szakvizsgát azonban némi enyhítésekkel részükre is kötelezővé tenném. Hisz tudjuk, hogy ezen szakvizsga letétele egy kis jóakarattal mellett még a legegyszerűbb embernek sem válik lehetetlenné, és a vizsgára való előkészítést akadálytalanul elvégezheti az illetők bármelyik főlebbvalója.

Röviden összefoglalva a fentebbieket, abból kifolyólag javaslataim a következők volnának:

1. Az 1879. évi 31. t.-cz. 17. §-a az összes magyarországi erdőségekre, tekintet nélkül azok jogi természetére, kiterjesztessék.
2. Fentebbi törvény 21—22 §-a szintén az összes erdőbirtokokra kötelezővé tétessék.
3. Az erdőtörvény 36—37 §-sa a szakképzés újabb rendezésének megfelelőleg módosíttassék.
4. Az erdőrendészeti hatóságok és pedig a kir. erdő-

felügyelőségek meghallgatásával a megyei erdészeti bizottság jogkörébe utaltassék annak meghatározása, hogy minden erdőbirtokos hány államvizsgázott erdőtisztet és hány szakiskolát végzett középállású alkalmazottat köteles tartani. Ezen hatóságok volnának hivatva megállapítani azt is, hogy mely erdőbirtokon mentetik fel a tulajdonos okleveles erdőtiszt tartásától, és hol végezhetik a szakiskolások önállólag a kezelési teendőket.

5. A nyers erdővédelemre alkalmazottak számának meghatározása az erdőbirtokos tetszésére bízatik.

6. Az alkalmazott erdőtiszték és középállású alkalmazottak jogviszonyai legalább is a mezőgazdasági tiszték jogviszonyait szabályozó 1900. évi 27. t.-cz.-nek megfelelőleg törvényhozásilag szabályoztassanak.

A szakoktatásra nézve:

1. Az erdőtisztképzés továbbra is egységes maradjon, és a minősítés továbbra is a főiskola elvégzéséhez és az államvizsga letételéhez legyen kötve.

2. A középállású alkalmazottak — a kik erdőtisztnek nem tekintendők — kiképzésére a jelenlegi erdőőri szakiskolák Roth adjunktus ur javaslata alapján újjá szervezendők, azzal a változással, hogy az előképzettség 4 középiskolai osztályban, az alsó korhatár 16, a felső pedig 18 évben állapittatik meg.

3. A nyers erdővédelemre alkalmazott erdőszolgák, erdőkerülők és erdőcsőszök minősítésére a jelenlegi érvényben levő szakvizsgák a tananyag némi egyszerűsítésével továbbra is fentartandók.

Ezen javaslatok keresztülvitelével véleményem szerint nemcsak az erdőgazdaság ügyét vinnénk hatalmas lépéssel előbbre, de annak előnyei társadalmi és leginkább nemzeti fejlődésünk tekintetében is szembe ötlők. Tudom, sokan

visszariadnak attól, hogy a magántulajdon ily nagymérvű korlátozásoknak vettessék alá. De vajjon nem találkozunk-e ily korlátozásokkal a közélet minden terén? A közérdeknek sokkal kisebb tekintetei előtt kell meghajolnunk, mint akkor, amikor erdeink fentartásáról, kezeléséről van szó és arról, hogy kik sáfárkodnak ezen közkincscsel és kik és mily irányban használják fel állásukból kifolyólag befolyásukat, sokszor nemzeti érdekeink rovására. Az erdőt nem lehet kizárólag magántulajdonnak tekinteni, az erdő jótékony hatásának élvezésére azoknak is van joguk, akiknek ahhoz vagyoniilag semmi közük. De gazdasági szempontból sem közömbös, hogy az erdő kik által van kezelve, mert hisz tudjuk, hogy egész vidékek existenciája az erdőhöz van kötve.

A mezőgazdaságnak a belterjesség felé való fejlesztésén ma már dolgozik közéletünk minden faktora. Az erdőgazdaság fejlődése még mindig csigalépéssel halad előre. Nem messze azonban már az idő, amidőn erdőbirtokosaink a viszonyok kényszerítő hatása alatt végre is be fogják látni, hogy itt is csak nagyobb befektetésekkel, intenzivebb gazdálkodással érhetik el a kívánt eredményt. A belterjes kezeléshez azonban megfelelő személyzet kell. Arra kell törekednünk tehát már most, hogy szakmája magaslatán álló, a legsokoldalubb feladatokra rátermett, mind szakbeli, mind pedig társadalmi tekintetben magas nivón álló személyzetet találjon helyén a pirkadó hajnal, az erdészeti szebb és jobb korszakának hajnala.

